

Szakmai tematika Kulturális óra

"Művészetek - régiségek" - Tanórán kívüli ismeretkövetítés és kompetenciafejlesztés a Rómer Flóris Múzeumban című projekt
EFOP-3.3.2-16-2016-00273

1. A tevékenység neve:

Kulturális óra - Drámapedagógiai foglalkozás óvodásoknak

A népi életmódot és népszokásainkat bemutató, feldolgozó foglalkozások, melynek keretében a gyerekek a jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó hagyományainkat ismerik meg a drámapedagógia módszereivel és énekkel, tánccal, mondókákkal, népi játékokkal - autentikus helyszínen.

A foglalkozások tematikája követi a naptári év jeles napjait, ünnepeit, így az őszi és tavaszi félévben is az aktuális időszakhoz kapcsolódóan szereznek néprajzi ismereteket az óvodások.

A foglalkozások keretében a gyerekek játékos, kötetlen formában ismerhetik meg a múzeumi műtárgyakat, a népélet használati tárgyait, és a hagyományőrző jeles napokat.

A tavaszi félév témakörei:

1. Farsang, 2. Húsvét, 3. Szent György és tavaszi munkák, 4. Pünkösdi ünnepkör, 5. Gyermekjátékok

Az őszi félév témakörei:

1. A szüreti népszokások, 2. Őszi munkák, jeles napok, 3. Szent Miklós-napi hagyományok, 4. Luca és egyéb babonák, 5. Betlehemes és betlehemezés

2. A tevékenység céljának megnevezése, a fejleszteni kívánt készségek leírása

Drámapedagógiai foglalkozás célrendszere:

Az óvodai néphagyomány ápolás célja:

- A népi nyelvezet megértése, sajátosságainak megismerése a népmesék, mondókák, népi játékok, népdalok által.
- A gyermekek ismerjék meg a helyi és környékbeli népszokásokat, népi ünnepeket, népművészeti alkotásokat.
- A néphagyomány ismeretének a megalapozása, szellemi örökségünk átadása.
- A gyermekek sajátítsák el a jeles napokhoz, ünnepekhez, munkaalkalmakhoz kötő népszokásokat.
- Sajátítsanak el hagyományos népi játékokat.

A fejlesztés célrendszere:

A résztvevő gyermekek egyéni képességeinek megfelelő fejlesztés, a személyiség komplex fejlesztése és sokoldalú kompetenciafejlesztés.

<u>Eszmei értékek</u>	<u>Erkölcsei-interperszonális magatartás értékek</u>	<u>Kulturális értékek</u>
<ul style="list-style-type: none"> - humanizmus - demokratizmus 	<ul style="list-style-type: none"> - másság elfogadása - nyitottság, őszinteség, szeretet - udvariasság - a család, a haza tisztelete, szeretete - felelősségtudat 	<ul style="list-style-type: none"> - a kultúra iránti érzékenység - a hagyomány tisztelete - az ember és a környezet harmóniája - az „élet” tisztelete

Célok és fejleszteni kívánt készségek:

- a népi játékok és a jeles napi, ünnepi szokások élményszerű átadása, megtanítása;
- a néphagyományok ápolásával a nemzeti azonosságtudat megalapozása; minél több alkalom biztosítása a cselekvő és alkotó részvételre;
- a pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott, korosztályának, nemének megfelelő játék és szokás hagyományhű megtanítása;
- a népszokások elsajátítandó ismeretanyaga néprajzi szakirodalmon alapuljon, különös tekintettel a lakóhely szerinti tájegység játékaire és szokásaira; lehetőség szerint eredeti hangzó és filmanyaggal egészüljön ki;
- a megtanítandó anyag igazodjon a hagyományoknak a társadalomban és a kisközösségekben betöltött szerepéhez, idejéhez.
- A kreativitás és nyelvi kifejezőképesség fejlesztése. Sokoldalú kompetenciafejlesztés.
- A motorikus koordináció, ritmikus mozgás fejlesztése.
- Az esztétikai érzék fejlesztése.

3. A célcsoport leírása:

Óvodás nagycsoportos gyerekek részvétele szükséges, minimum 15 fő – maximum 20 fő.

4. A tervezett alkalmak száma, a tevékenység időtartama

A drámapedagógiai foglalkozásra oktatási félévente 5 alkalommal kerül sor. A tevékenység időtartama alkalmanként 45 perc. Minimum 15 fő részvétele szükséges.

5. A tevékenység munkaerőigénye

A program megvalósítója: 1 fő drámapedagógus, múzeumpedagógus.

6. A tevékenység módszertanának leírása

Tapasztalati úton való tanulás, népdalok, mondókák, dramatikus játékok segítségével, a drámapedagógia módszertanával.

Az óvodások drámapedagógiai foglalkozása és a néphagyomány ápolás célja:

- Átvigyük megőrzésre és továbbadásra azokat az értékeket, amelyek a mai világunkat is harmonikusabbá tehetik.
- Népszokások megismertetése, ami mára nem csupán feladat, hanem erkölcsi kötelesség.
- Egyetemes emberi értékek közvetítése.

Kisgyermekkorban a cselekvéssel szerzett tapasztalatok, érzelemdús élmények hatnak a felnövekvő egyén cselekedeteire. Ismeretei bővülésével később érti meg, dolgozza fel azt, amit kapott és közben van hova visszakapcsolni azokat. Erkölcsi, esztétikai értékrendszere kialakul, a szükségletek további cselekvésekre készítetik. Felnőtt korában a néphagyomány ápolásának igénye úgy jelenik meg, mint magasabb rendű szükséglet.

7. A tevékenység eszközigényének leírása

A foglalkozások a Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum Cserépkályha-történeti Állandó Kiállításában kerülnek megtartásra. A Múzeum néprajzi gyűjteményéből az etnográfus szakmai segítségével műtárgyakat mutatunk be a gyerekeknek múzeumpedagógiai kiállítás segítségével.

Adott foglalkozáshoz természetes anyagok, termékek, viseleti anyagok, jelmezek és kellékek használata, megvásárlása szükséges.

Bútorzat: óvodai asztalok és székek, szőnyegek és párnák rendelkezésre állnak. Szakmai anyagok vásárlására van szükség a mediális tárgyak, jelképes dramatikus eszközök elkészítéséhez.

8. A tervezett tevékenység időbeli bontása:

A népi életmódot és népszokásainkat bemutató, feldolgozó foglalkozások, melynek keretében a gyerekek a jeles napokhoz, ünnepekhez kapcsolódó hagyományainkat ismerik meg a drámapedagógia módszereivel és énekkel, tánccal, mondókákkal, népi játékokkal - autentikus helyszínen.

Tavaszi félév

	Téma	Tartalom	Tevékenység, időbeli bontás
1.	Farsang	Farsang: Január 6-án, vízkeresztkor hangos zajkeltéssel, kolompolással, ostorpatogatással kihirdették a farsangot, mely egészen a húsvétot megelőző nagyböjt kezdetéig tartott. A farsangi mulatozást, alakoskodást az egyház „rossz, tiltandó szokás”-nak tartotta.	Ráhangelődés: Ismerkedés a Cserépkályha-történeti múzeummal 10 perc Elmélet: Beszélgetés: élet a paraszti konyhában, a népi tüzelő berendezések, 10perc Dramatikus játék: farsang témakör kifejtése, mire emlékeznek az óvodai farsangból, milyen volt régen a farsang 10 perc Itt a farsang, áll a bál dal tárgyainak megismerése, éneklés-táncolás 15 perc
2.	Húsvét	A kereszténység egyik legnagyobb és legrégebbi ünnepe a húsvét. Mozgó ünnep. Időpontja a tavaszi napéjgyenlőséget (március 21.) követő holdtölte utáni első vasárnap. Így a húsvét március 22-e és április 25-e közötti időre eshet. A hétfői locsolásoknak elsősorban a víztisztító, termékenységvarázsló erejébe vetett hit az alapja. Célja pedig az eladó lányok szépség- és egészség varázsolása volt. A legtöbb helyen a locsolkodást, tojásgyűjtést a húsvéti bál zárta, hiszen a böjti időszak leteltével a mulatozási tilalom is megszűnt. A húsvéti hímestojás készítése a lányok, asszonyok dolga volt.	Elmélet: a húsvéti ünnepek ismertetése csuhébabákkal való bábozással 15 perc Dramatikus játék: az ünnepi kalács sütésének eljátszása műtárgyak segítségével 10 perc Tavaszi körjátékok és húsvéti énekek 20 perc

3.	Szent György napja és a tavaszi munkák	Sárkányölő Szent György napjától számítja a néphagyomány az igazi tavasz kezdetét. Pásztor ünnep. Az állatok Szent György napi kihajtásához számos hiedelem és szokás fűződött, amellyel az állatok egészségét, szaporaságát, tejlhozamát igyekeztek előidézni. Ez a nap volt a pásztorok, béresek szegődtetésének ideje, amely általában Szent Mihály napig volt érvényes.	<p>Elmélet: Sárkányölő Szent György legendájának elmesélése 10 perc Múzeumpedagógiai kiállítás alkalmazásával a Györgynapi szokások bemutatása, pásztorok megismerése juhász, gulyás, kanász népdalok éneklése 20 perc</p> <p>Néptánc: Kanász tánc eljárása bottal 15 perc</p>
4.	Pünkösöd	A húsvétot követ első vasárnap (fehérvasárnap) volt a komatál, vagy a mátkatál küldésének általános időpontja. Volt, ahol nem komatál, hanem díszes „komafát” küldtek egymásnak, de a cél a barátkozás volt mindegyik esetben.	<p>Ráhangelődés: Udvaron májusfa fogadja a gyerekeket, körbetáncoljuk 5 perc Elmélet: virágmotívumok megfigyelése néprajzi textilgyűjtemény segítségével 10 perc Dramatikus játék: pünkösöd ismertetése, pünkösdi királylány választás és komatál adás 15 perc Udvaron pünkösdi királyválasztás falovacskázással 15 perc</p>
5.	Népi gyermekjátékok, (gyereknapi)	Játszó: A játszó (találkozóhely) a húsvét és pünkösöd közé eső vasárnapok a lányok, legények kedves napjai voltak. Lehetett bármilyen az időjárás, a lányok, legények csoportosan énekelve mentek ki a faluból a gyepre, vagy egy nagyobb udvarra, ahol aztán különböző énekes és ügyességi játékokkal szórakoztak. Labdáztek, fogócskáztek, szembekötősdit játszottak.	<p>Versenyek, népi játékok: Falovacskázás, diógurítás, csutkatorony építés, karikázás, fűzfakarika dobás, „nyúl”dobás gombpörgettyű 45perc</p>

Őszi félév

	Téma	Tartalom	Tevékenység, időbeli bontás
1.	Szüreti népszokások	Októberben több szüretkezdő napot is ismerünk (Ferenc, Teréz, Orsolya, Simon-Júdás). A szüreti szokások a szőlőszedés végéhez kapcsolódtak. A legjobb szedőket megjutalmazták, a fiatalok bált rendeztek, gyakran felvonulást tartottak.	Elmélet: Petőfi Sándor: Itt van az ősz itt van újra c. versének részlete, beszélgetés Feladatok megoldása: Betakarulás: termények ismertetése – párosítás, a terményeket hol tárolták: padlás, pince, karma 10 perc Népdalok: Szüretelés felidézése népdalok segítségével, 10 perc Dramatikus játék: Szüreti felvonulás és multság 15 perc Kiállítás megtekintése: Kenderfeldolgozás 10 perc
2.	Őszi munkák, jeles napok	Az őszi népszokások tulajdonképpen nehezen választhatóak el a nyáriaktól, hiszen az aratóünnep már javában folyik, de a gazdasági év lezáró ünnepei szeptembertől novemberig tartottak. Ilyenkor fizették ki a cselédek bérét, tartották a pásztorünnepeket. Szent Mihály nemcsak a vásárai miatt volt jeles nap. A Szent Györgykor kihajtott állatokat ekkor terelték haza, így ez az elszámolások és szegődtetések napja is.	Elmélet: Beszélgetés a Mihály napi vásár szokásairól 10 perc Csoportfeladat: mézeskalács vásárfia kirakós 5 perc Néptánc: a vásárhoz kötődően <i>Hogy a csibe hogy..</i> rábaközi tánc Dramatikus játék: Lakodalmas eljátszása népdalok és néptánc segítségével 20 perc
3.	Szent Miklós napi hagyományok	Miklós püspök csodáit, jótekonyságát mesés történetek őrzik. A szegények és a gyermekek védelmezőjeként tisztelték és őrzik emlékét. Róla kapta nevét a mi Mikulásunk. Névnapijának előestéjén megajándékozzák a gyermekeket.	Elmélet: Szent Miklós legendája Advent és az adventi koszorú 10 perc Dramatikus játék: Karácsonyi kántálás és adománygyűjtés 35 perc

4	Luca napja és egyéb babonák	Ha a Borbála, vagy Luca napján csíráztatni tett búza Karácsonyra kizöldül, jó termés várható a következő évre. Hosszú népi megfigyelések eredménye a Luca kalendárium: a Luca-napot követő 12 nap időjárását figyelték és ebből állapították meg a 12 hónap időjárását (esős, napos, szeles, száraz...).	Elmélet: A gonoszjáró nap népi hiedelmei, szokásai 10 perc Múzeumpedagógiai kiállítás: a népi konyha eszközei, házi húsfeldolgozás (disznóölés) 15 perc Dramatikus játék: Borbála járás és Lucázás 25 perc
5.	Betlehemes és betlehemezés	Adventi időszak hagyományai	Elmélet: a karácsony története, hagyományos karácsonyi énekek 15 perc Múzeumpedagógiai kiállítás: népi karácsonyi enteriőr megtekintése, megbeszélése 15 perc Régi népi és polgári gyermekjátékok megtekintése, hagyományos szaloncukor csomagolás készítése 15 perc

9. A tevékenység kimenete

A program megvalósulásához ugyanazon óvodai csoport részvétele szükséges (félévente).

10. A tevékenység sikeres megvalósításával elérni kívánt eredmények leírása

A népi hagyományok gazdag tárházából a gyermekek korának és fejlettségi szintjének megfelelően a gyermekek számára örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kiválogatása, azok beillesztése a nevelési folyamatba.

- Néprajzi ismereteinek folyamatos bővítése.
- A hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeinek és lehetőségeinek megteremtése.

Az foglalkozás végére várható eredmények:

- Ismerik a jeles napokhoz, ünnepekhez kötődő népszokásokat.
- Megértik a népi nyelvezet sajátosságait, kellő ismerettel rendelkeznek a népi mondókák, dalok, mesék tárházából.
- Alapvető ismereteik vannak a tárgyi hagyományokból, a népi díszítőművészetből.

2018. 02. 14.